

ministeriön ylläpitämään valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin merkittäisiin jokaisesta ehdokkaasta ehdokaslistojen yhdistelmään merkityt tiedot (ehdokkaan järjestysnumero, nimi ja arvo, ammatti tai toimi sekä kotikunta) ja henkilötunnus sekä muut ehdokkuuden kannalta tarpeelliset tiedot. Rekisterissä olevat tiedot olisivat henkilötunnusta lukuun ottamatta julkisia. Voidaan olettaa, että rekisterin tietoja käyttäisivät lähinnä tiedotusvälineet.

5. Vuoden 1996 kunnallisvaalien ja EU-parlamenttivaalien yhdistämisen aiheuttamien teknisten säännösten tarve

Hallitus antoi 5.1.1995, työryhmän työn jo käynnistyttyä, eduskunnalle esityksen laiksi Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista (HE 351/1994 vp.). Esityksen pohjalta eduskunta hyväksyi 3.3.1995 lain Suomes- ta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista (272/95), jonka mukaan ensimmäiset Euroopan parlamentin edustajien vaalit toimitetaan kunnallisvaalien yhteydessä 20.10.1996. Koska lain 31-35 §:issä säädetään menettelystä yhdiste- tyissä vaaleissa, työryhmä katsoo, ettei sen tältä osin ole enää tarpeen puuttua asiaan.

6. Työryhmän muut ehdotukset

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisiin asioihin liittyen tehnyt eräitä muita ehdotuksia vaalien teknisen toimittamisen yksinkertaistamiseksi ja vaalivarmuuden lisäämiseksi sekä vaalimenettelyn ajanmukaistamiseksi. Ne ovat osaksi seurausta vaaliaikataulun nopeuttamisen ja vaalitietojärjestelmän kehittämisestä. Ehdotuksia ovat muun muassa seuraavat:

- ennakkoäänestyksen järjestämisestä voisi oikeusministeriön harkinnan mukaan vastata joku muukin taho kuin posti,
- vaalilautakuntien kokoonpanoa supistettaisiin viidestä kolmeen,
- vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat nimittäisi valtuuston sijasta kunnan- hallitus,

- kunnat päättäisivät itse äänestysalueidensa lukumäärästä ja koosta,
- presidentinvaalin toisen vaalin ehdokkaat säilyttäisivät ne järjestysnumerot, jotka heillä oli ensimmäisessä vaalissa,
- vaalipiirien keskuslautakunnat ja kuntien keskusvaalilautakunnat voisivat erityisestä syystä aloittaa ennakkoäänten tarkastuksen vaalipäivänä jo kello 12 nykyisen kello 15 sijasta,
- kaikkia ennakkoäänestyspaikkoja ja äänestyspaikkoja varten hankittaisiin samanlaiset vaalileimasimet,
- äänestäjän tulisi todistaa henkilöllisyytensä äänestäessään varsinaisena vaalipäivänä sekä
- kunnallisvaaleissa kullakin ryhmittymällä saisi olla ehdokkaita enintään 34, tai, jos kunnassa valitaan valtuutettuja enemmän kuin 34, enintään valittavien valtuutettujen määrä.

Helsinki 10.8.1995

Oikeusministeriö
PL 1
00131 HELSINKI

LAUSUNTO KOKOONTUMISOIKEUSTYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Oikeusministeriön asettama työryhmä on laatinut ehdotuksen kokoontumisesta ja mielenosoituksia koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Työryhmä on valmistellut ehdotuksen kokoontumislaki, jolla korvataan sekä yleisiä kokouksia koskeva laki että yleisistä huvitilaisuuksista annettu laki.

Kokoontumisoikeustyöryhmän esityksissä käsitellään erästä keskeisintä kansalaisten perusvapautta. Laki yleisistä kokouksista on vuodelta 1907, joten kovin usein ei tästä perusoikeudesta ole säädetty. Vuosien saatossa on eräät säädökset koettu liian byrokraattisiksi ja eräät kokoontumisesta koskevat rajoitukset vanhentuneiksi. Erityisesti tämä koskee ulkomaalaisten ja vajaavaltaisten oikeutta kokoontumiseen.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue pitää työryhmän ehdotusta kokoontumislaki perusteltuna ja hyvin valmisteltuna.

Kokous- ja huvilainsäädännön yhdistäminen

Työryhmän ehdotus kokous- ja huvilainsäädännön yhdistämisestä on paikallaan. Uudistus helpottaa tilaisuuksien järjestämistä ja vähentää lupien määrää.

Yleiset kokoukset

Kokoontumisoikeustyöryhmän yleisiä kokouksia koskevat ehdotukset ovat kansalaisten ja järjestöjen kannalta perusteltuja parannuksia, joiden tarve on käytännössä jo todettu. Ehdotuksissa tuodaan esille valtion rooli tilaisuuksien edistäjänä ja turvaajana. Oikeutta osallistua yleisiin kokouksiin laajennetaan ulkomaalaisten ja vajaavaltaisten osalta. Kokoustarkoitukseen soveltuvassa yleisessä paikassa ei enää tarvittaisi alueen omistajan lupaa tilaisuuden järjes-

tämiseen. Myös kokousvälineiden, kuten julisteiden, tunnusten ja äänentoistolaitteiden käyttö turvattaisiin lailla.

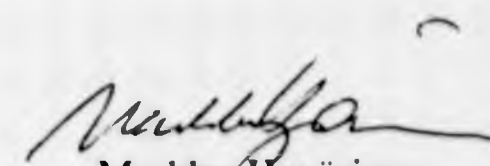
Yleisötilaisuudet

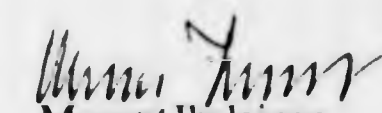
Suurimmat parannukset tilaisuuksien järjestäjien kannalta liittyvät työryhmän esityksiin, jotka koskevat huvitilaisuuksia. Luvanvaraisuudesta ehdotetaan luovuttavaksi kokonaan. Osa tilaisuuksista olisi ilmoituksenvaraisia ja osa vapaasti järjestettäviä. Kirkollisia juhlapäiviä koskevista huvitilaisuuksien järjestämiskielloista luovuttaisiin.

Yhteenveto

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue pitää työryhmän esityksiä oikeansuuntaisina, pyritäänhän niillä vähentämään julkisiin tilaisuuksiin liittyvää luvanvaraisuutta ja tarpeettomaksi todettua viranomaisvalvontaa. Samalla ehdotettu laki korostaa tilaisuuksien järjestäjien vastuuta kansalaisyhteiskunnalle sopivalla tavalla. Myös esitysten pyrkimystä korostaa viranomaisten roolia tilaisuuksien edistäjinä ja turvaajina on pidettävä hyvänä. Yhteiskunta toimii parhaimmillaan kansalaisaktiivisuuden ilmenemismuotojen mahdollistajana, ei niiden rajoittajana eikä ohjaajana.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue -
Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.

Markku Hyvärinen
puoluesihteeri

Mauno Ihalainen
hallintopäällikkö

TIIVISTELMÄ

Työryhmän asettamisen tausta ja sen tehtävä

Nykyisen, vuodelta 1907 peräisin olevan yleisiä kokouksia koskevan lain puutteellisuuteen on kiinnitetty huomiota useassa yhteydessä. Erityisesti mielenosoitusten kannalta lain säännökset ovat käytännössä osoittautuneet riittämättömiksi ja epätasmoisiksi. Tämä on heijastunut muun muassa eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä. Oikeusasiamies esittikin jo vuonna 1971 valtioneuvostolle lainsäädännön täsmentämistä. Oikeusministeriössä käynnistettiin vuonna 1973 uuden lainsäädännön valmistelu, mutta se ei johtanut lainsäädäntötoimiin.

Sisäasiainministeriössä vuonna 1991 vireille tulleen poliisin lupahankkeen yhteydessä valmisteltiin julkisia huvitilaisuuksia koskevan lainsäädännön uudistamista, jossa tavoitteena oli purkaa huvitilaisuuksien järjestämiseen liittyvää turhaa lupahallintoa ja ajanmukaistaa huvitilaisuuksien sääntelyä yleisemminkin. Valmistelun yhteydessä nousi esiin kysymys yleisiä kokouksia ja julkisia huvitilaisuuksia koskevan lainsäädännön yhdistämisestä.

Oikeusministeriö asetti 11.5.1994 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus kokoontumisesta ja mielenosoituksia koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Ehdotusta laadittaessa oli otettava huomioon eduskunnalle annettu hallituksen esitys perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta (HE 309/1993 vp), Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten velvoitteet ja asian aikaisempi valmisteluaineisto. Työryhmän oli lisäksi selvitettävä, onko perusteltua kytkeä julkisia huvitilaisuuksia koskevan lainsäädännön uudistaminen kokoontumisesta ja mielenosoituksia koskevan lainsäädännön uudistamiseen, sekä tehdä tarvittaessa myös sitä koskevat ehdotukset. Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Saamansa tehtävän mukaisesti työryhmä on selvittänyt yleisiä kokouksia ja julkisia huvitilaisuuksia koskevan lainsäädännön yhdistämistä ja ehdottaa selvityksensä pohjalta uuden kokoontumislain säätämistä.

Nykyinen lainsäädäntö ja sen uudistamistarve

Kokoontumisvapaus on turvattu Suomea sitovissa kansainvälisissä ihmisoi-
keussopimuksissa sekä perusoikeutena hallitusmuodossa. Eduskunnan lepäämään
jätettäväksi hyväksymässä, edellä mainittuun hallituksen esitykseen perustuvassa
hallitusmuodon uudessa 10 a §:ssä säädettäisiin jokaiselle oikeus lupaa hankki-
matta järjestää kokouksia ja mielenosoituksia sekä osallistua niihin. Tarkempia
säännöksiä kokoontumisvapauden käyttämisestä annettaisiin lailla.

Yleisiä kokouksia ja mielenosoituksia sääntelee edelleen yleisistä kokouk-
sista 20 päivänä helmikuuta 1907 annettu laki (jälj. kokouslaki), joka on säilynyt
lähes alkuperäisessä muodossaan. Kokouslaissa painottuvat keskeisesti kontrollita-
voitteet eikä se vastaa nykyisiä pyrkimyksiä kokoontumisvapauden tosiasiallisen
toteutumisen turvaamiseksi ja edistämiseksi. Laki tarkoitettiin alunperin lähinnä
sellaisia yleisölle avoimia kokouksia varten, joissa keskustellaan ja tehdään
päätöksiä. Tämän vuoksi sen soveltaminen mielenosoituksiin on ongelmallista.
Laissa ei säännellä lainkaan eräitä mielenosoitusten kannalta keskeisiä kysymyk-
siä, kuten kokouspaikkaa tai kokousvälineiden käyttöä. Myös järjestyksenpitoa
koskevat säännökset ovat paikoin ylimalkaisia ja puutteellisia.

Keskeisimmät julkisia huvitilaisuuksia koskevat säännökset sisältyvät niistä
annettuun lakiin (492/68, jälj. huvilaki) ja asetukseen (687/68). Lisäksi huvitilai-
suuksia säännellään useissa, sisällöltään jo pääosin vanhentuneissa asetuksissa.
Julkisia huvitilaisuuksia ovat lain mukaan julkiset juhlat, konsertit, näytännöt,
näyttelyt, näytökset, iltamat, kilpailut ja muut niihin rinnastettavat yleisölle
avoimet tilaisuudet. Huvitilaisuuden järjestäminen edellyttää nykyisin pääsääntöi-
sesti poliisin lupaa. Niiden järjestäminen onkin tarpeettoman laajasti luvanva-
raista. Huvilainsäädäntö ei vastaa nykyisiä hallinnon kehittämistavoitteita, joihin
kuuluu turhien lupajärjestelmien purkaminen. Myös ilmoitusvelvollisuus ulottuu
liian laajasti sellaisiin huvitilaisuuksiin, joiden järjestämistä poliisilla ei ole
erityistä tarvetta ohjata.

Nykyistä yleisten kokousten ja julkisten huvitilaisuuksien erillistä sääntelyä
ei voida pitää enää tarkoituksenmukaisena. Kokouslaki ja huvilaki sisältävät
useissa kohdin tarpeetonta päällekkäisyyttä, ja ne muodostavat järjestäjien,
osanottajien ja viranomaisten kannalta vaikeasti hallittavan kokonaisuuden.
Lisäksi kokoontumisen tarkoitus rajoittaa tilaisuuden järjestämistä tavalla, jota ei
voida pitää perusteltuna.

tilaisuudessa kuuluisi järjestäjälle ja puheenjohtajalle. Järjestäjä voisi asettaa myös järjestyksenvalvojia, joita koskeva sääntely siirrettäisiin nykyisestä huvilainsäädännöstä erilliseen, sisäasiainministeriössä valmisteltavana olevaan järjestyksenvalvojalakiin.

Ehdotuksessa säänneltäisiin tyhjentävästi eräät poliisin toimivaltuudet yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa. Näiltä osin kokoontumislaki olisi poliisin toimintaa sääntelevä erityislaki suhteessa poliisilakiin. Laissa säädettäisiin poliisin oikeudesta ohjata tilaisuuksien järjestämistä sitovilla määräyksillään sekä oikeudesta keskeyttää tai lopettaa tilaisuus. Järjestyksenpitoa koskevat nykyistä täsmällisemmät säännökset poistaisivat vanhentuneesta lainsäädännöstä johtuvat kokoontumisvapauden käyttämisen aiheettomat rajoitukset.

TIEDOKSI

Sosialidemokraattinen Puoluetöimikunta.
Saariniemenkatu 6

00530 Helsinki

ASIA

Työllisyys- ja rahapolitiikan vaikutus siihen.

Verotus vaikuttaa rahan markkinoiden kysyntään hidastavasti. Tällä hetkellä, kun asiakas hakee pankista lainaa, joutuu hän maksamaan pankkilainaveron, sekä pankin perimän lähdeveron, kuin myös pankin lainakoron. Näiden kaikkien yhteisestä vaikutuksesta korkotaso pysyy suhteellisen korkeana. Pyydetään harkitsemaan vakavasti, että näitä kuluja pienennetään. Tämän lisäksi vaivaa tuotantoa robottiteollisuus, josta klassisin esimerkki on Rautaruukki, joka saneeraa ja muuttaa tuotantotapaansa. Tällöin kahden vuoden saneeraustyön vaikutuksesta työpaikat vähenevät noin kahdellasadalla, josta julkisuudessa on ilmoitettu. Tämä tuotantotapa vähentää työpaikkoja melkoisesti. Siksi pä valtiovallan suunnitelmien pitäisi entistä enemmän työllisyyden hoitamiseen ja huomiomaan se, että rahapoli-

KAAUNNA

